

OM - oikeusministeriö

OM 2/472/16

Komission direktiiviehdotus maksukyvyttömyyslainsäädäntöjen harmonisoinnista

FK kannattaa järkevästi rajattua harmonisaatiota

- Finanssialan Keskusliitto (FK) pitää maksukyvyttömyyslainsäädäntöjen yhdenmukaistamista rajat ylittävien investointien kannalta tarpeellisena toimenpiteenä
- Harmonisaatioissa on kuitenkin pyrittävä varmistamaan, ettei kansalliseen maksukyvyttömyysjärjestelmään tuoda sen toimintaa kokonaisuutena liiallisesti vaikeuttavia normeja
- Direktiiviehdotuksessa mainittu mahdollisuus velkakonversioon tulisi omaksua kansalliseen lainsäädäntöön mahdollisimman pian joukkolainamarkkinoiden kilpailukyvyn parantamiseksi

1 Suomen kansallinen järjestelmä huomioi jo monet direktiivin tavoitteista

Direktiiviehdotuksen päämääriä ovat varhainen puuttuminen vaikeuksissa olevien elinkelpoisten yritysten ongelmiin, toisen mahdollisuuden antaminen ja maksukyvyttömyysmenettelyjen tehostaminen. Näihin tavoitteisiin on helppoa yhtyä unohtamatta samalla sitä, että Suomen maksukyvyttömyyslainsäädäntöön on jo pitkään sisällynyt yrityssaneerauksen ja yksityishenkilön velkajärjestelyn kaltaisia keinoja niiden saavuttamiseen. Kansallinen sääntelymme toimii yleisesti ottaen hyvin, eikä tulevan EU-sääntelyn myötä tulisikaan ryhtyä sen vähimmäisvaatimukset ylittäviin lainsäädäntötoimiin, ellei niille ole selkeästi perusteltua, esimerkiksi sidosryhmäyhteistyössä esiin noussutta tarvetta. Ehdotuksessaan komissio lausuikin nimenomaisesti, ettei tarkoituksena ole puuttua hyvin toimiviin mekanismeihin.

Harmonisaation vaikutus voi olla suurempi sellaisissa oikeusjärjestelmissä, joihin ei vanhastaan ole sisällynyt komission ehdottamia varhaisen puuttumisen tai veloista vapautumisen instrumentteja. Näiltä osin yhdenmukaistamistoimet voivat komission esittämällä tavalla luoda nykyistä paremmat edellytykset rajat ylittäville sijoituksille.

2 Vaikeuksissa olevien elinkelpoisten yritysten pelastaminen

2.1 Yleistä

Direktiiviehdotuksen edellytyksen varhaisen puuttumisen mekanismien perustamisesta voitaneen katsoa Suomessa rakenteellisesti toteutetuksi jo olemassa olevan maksukyvyttömyysnormistomme puitteissa. Yksityiskohtaisempiin artiklaehdotuksiin sisältyy kuitenkin joitakin mahdollisesti lisävalaistusta kaipaavia kohtia.

2.2 Selvittäjän asema

Vaatus siitä, ettei maksukyvyttömyysmenettelyn selvittäjän ("practitioner") aina tarvitsisi olla tuomioistuimen määräämä, noudattelee eräissä muissa oikeusjärjestyksissä omaksuttua käytäntöä. Kun jäsenvaltiot kuitenkin voivat edellyttää tuomioistuimen määräämää selvittäjää silloin, kun määrätään 6 artiklan mukainen rauhoitusaika tai kun maksusuunnitelma vahvistetaan velkojen erimielisyydestä huolimatta, kaventuvat ilman tuomioistuimen vahvistusta toimivan selvittäjän käyttömahdollisuudet.

Tuomioistuimen mukanaolo prosessissa on kannatettavaa esimerkiksi selvittäjän ammattitaidosta varmistumisen ja esteellisyyksymysten selvittämisen näkökulmasta. Kansallista järjestelmäämme ketteröittävät komission toivomaan suuntaan esimerkiksi myös velalliselle varattu mahdollisuus esittää selvittäjää sekä tuomioistuimen mahdollisuus määrätä väliaikainen selvittäjä rajatuin valtuuksin.

2.3 Rauhoitusaika, suunnitelman sisältö ja muutoksenhaku

Rauhoitusajan ("stay on individual enforcement actions") pääsäännön mukaiseksi enimmäispituudeksi ehdotetaan neljää kuukautta. Tämä edellyttäisi nykyisten käsittelyaikojen merkittävää ripeyttämistä Suomessa. Finanssiala suhtautuu lähtökohtaisesti myönteisesti käsittelyaikojen lyhentämiseen, mutta tämä ei saisi tapahtua tuomioistuimen ja selvittäjän työn laadun kustannuksella. Jos säännönmukaiseen enimmäispituuteen jouduttaisiin jatkuvasti hakemaan pidennyksiä, menettely monimutkaistuisi yksinkertaistumisen sijaan. Suotavampaa olisi, että pidennyksiin olisi tarvetta turvautua vain harvoin.

Ehdotuksessa tulisi nykyistä selkeämmin todeta, ettei rauhoitusaika koske takaajia tai vierasvelkavakuuden asettajia. Rauhoitusajan ulottaminen näihin vähentäisi rahoittajien kiinnostusta rajat ylittävään luotonantoon, mikä ei palvelisi ehdotuksen päämääriä.

Direktiiviehdotuksen 8 artiklan mukaiset velkojen järjestelysuunnitelmalle ehdotetut vähimmäisvaatimukset sisältyvät jo voittopuolisesti voimassa olevaan kansalliseen sääntelyymme. 8 artiklassa ehdotettu, yleisesti saatavilla oleva, vapaaehtoinen järjestelysuunnitelman malli voi parhaassa tapauksessa kasvattaa tietoisuutta velkojen uudelleenjärjestelyn mahdollisuuksista ja ohjata maksuvaikeuksiin joutuneita yrittäjiä harkitsemaan tätä nykyistä aiemmin, mikä voisi parantaa yritystoiminnan jatkamisen edellytyksiä. Malli tulisi laatia yhteistyössä sidosryhmien kanssa.

15 artiklan 4 kohdassa tuomioistuimelle ehdotettuun oikeuteen määrätä suunnitelman vahvistamisen yhteydessä korvauksia suunnitelmaa vastaan äänestäneille velkojille tulisi suhtautua pidättyvästi. Ehdotus on lähtökohdaltaan ristiriidassa suomalaisen, yhdenvertaisuuteen perustuvan järjestelmän kanssa. Lisäksi kansalliseen yrityssaneerauslakiimme sisältyvä edun oikeutetun jakautumisen periaate pakkovahvistamisessa palvelee osin samaa tarkoitusta, eikä erillinen korvausharkinta olisi prosessiekonomisesti tehokasta.

Suomessa vaikeuksissa olevan yrityksen toiminnan tervehtyttäminen epäonnistuu usein siksi, että menettelyn piiriin hakeudutaan liian myöhään. Ehdotuksen 18 artiklan mukaiset yrityksen johdon velvoitteet maksuvaikeustilanteissa olisivat yksilöidympiä kuin nykyisessä kansallisessa lainsäädännössä. Tällainen sääntely voisi kenties

tehostaa varhaisen puuttumisen kulttuuria, mutta yhtiöoikeudellisissa periaatteissamme on jo vastaavaa sisältöä. Siksi on vähintään yhtä tärkeää nostaa esiin muun muassa neuvontajärjestelmien kehittäminen. Suomessa on jo nykyisellään mahdollisuus turvautua esimerkiksi konkurssiain neuvottelukunnan suosituksien kaltaisiin mekanismeihin, joita on mahdollista kehittää edelleen.

3 FK kiirehtii mahdollisuutta velkakonversioon yrityssaneerauksessa

Ehdotuksen 8 artiklassa viitataan velkakonversion ("debt-to-equity swap") kaltaisiin instrumentteihin, joita kansainvälisesti on käytössä useiden jäsenvaltioiden maksukyvyttömyysjärjestelmissä. Velkakonversion mahdollisuus yrityssaneerauksessa olisi tärkeää ensi tilassa sisällyttää kansalliseen lainsäädäntöömme jäämättä odottamaan lopullisen direktiivin kansallista voimaansaattamista. Velkakonversion merkitys suomalaisen joukkovelkakirjamarkkinan vastaiselle houkuttelevuudelle ja siten yritysten rahoitusmahdollisuuksien monipuolistamiselle on olennainen.

Velkakonversio edellyttää yrityssaneerauslain muuttamista siten, että saneerausohjelmassa voitaisiin määrätä velkojen muuttamisesta osakepääomaksi ilman osakkeenomistajan suostumusta, mikäli yrityksen taloudellisen tilanteen tervehdyttäminen sitä edellyttää.

Velkakonversion mahdollistaminen yrityssaneerauksessa olisi omiaan palauttamaan yrityssaneerausmenettelyn aiempaa yhdenmukaisemmaksi maksunsaantijärjestystä koskevien periaatteiden kanssa, joiden mukaan velalle tulisi saada suoritus ennen pääomaa. Voimassa olevassa yrityssaneerainsäädännössä velkoja kuitenkin käytännössä leikataan osakepääoman säilyessä koskemattomana.

4 Toinen mahdollisuus

Direktiiviehdotuksessa edellytetään, että ylivelkaantuneiden yrittäjien tulisi voida pääsääntöisesti vapautua veloistaan kolmen vuoden kuluessa järjestelymenettelyn aloittamisesta tai maksusuunnitelman käynnistymisestä. Finanssiala ei pidä järkevänä säätää sitovasti EU-tasolla vapautumisajoista. Lyhyemmät maksuohjelmat voivat vaikeuttaa sopimista vapaaehtoisesta velkojen uudelleenjärjestelystä ja vähentää joidenkin velallisten maksuhalukkuutta. Lisäksi ne saattavat lisätä luotonantajien riskiä ja johtaa näin käytännössä rahoituksen saatavuuden vaikeutumiseen, mikä olisi direktiiviehdotuksen tavoitteille vastakkaista.

Edellä esitetty peruslähdekohta pätee siitä huolimatta, että direktiiviehdotus sallisi jäsenvaltioiden säätää kolmen vuoden pääsääntöön lukuisia poikkeuksia, joilla enimmäisaikaa voidaan pidentää. Sitovien enimmäispituuksien riskeiksi jäisivät harkintavallan kaventuminen järjestelyissä ja jako-osuuksien pieneneminen.